

CAP

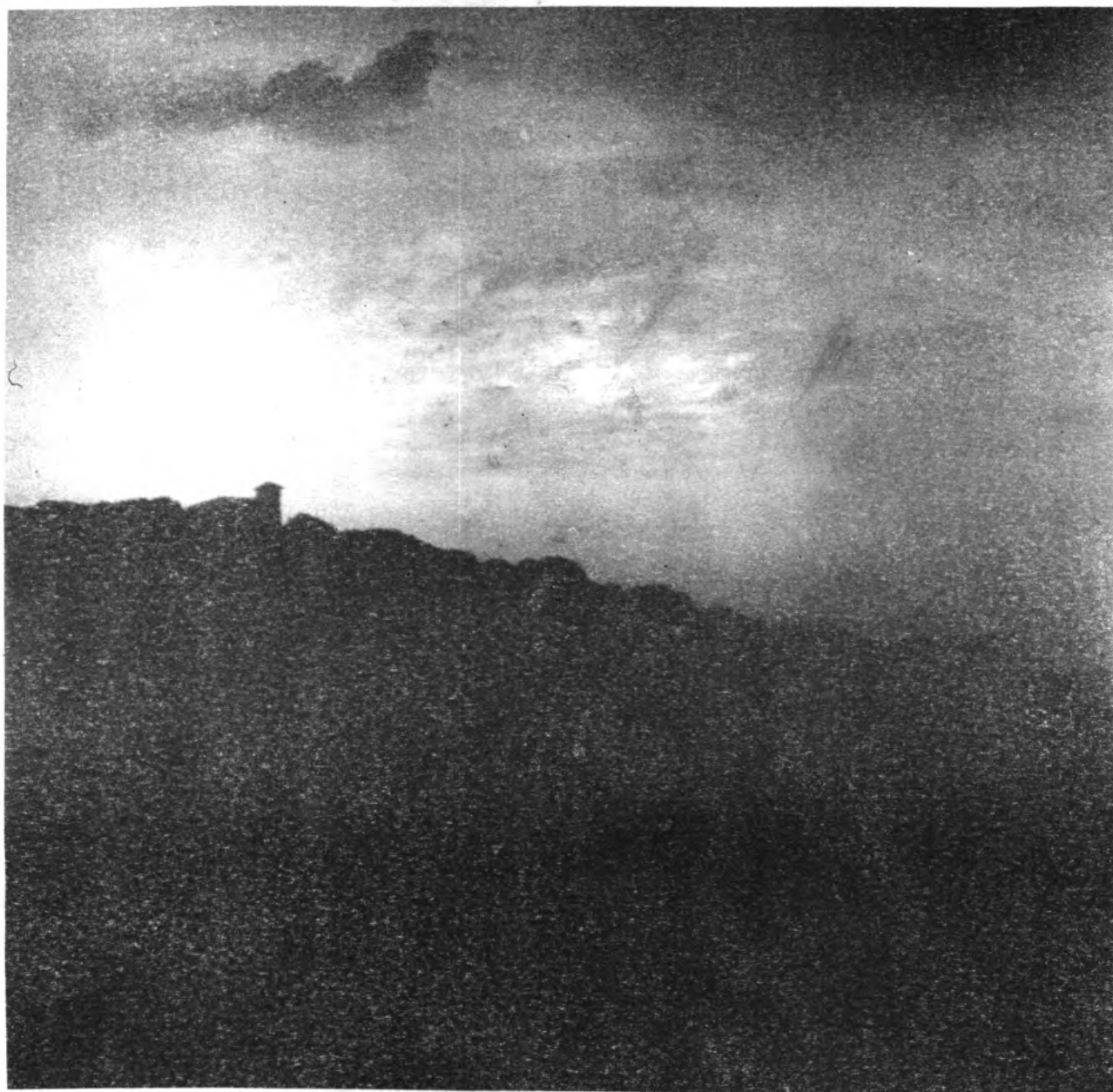

VERMELL

Núms. 117-118

CAPDEPERA - CALA RAJADA

OCTUBRE-NOVEMBRE 1990

PORTALET

LES VORAVIES

Des de fa dos anys s'estan construint voravies en els carrers de Capdepera i, com ha succeït amb el P.A.C. i amb tantes d'altres qüestions que ens afecten directament, ens adonam de les intencions de l'administració pública quan veim perturbada la nostra tanquil·litat i ens trobam amb els inconvenients. En tot cas, la comunicació entre administració i administrats es produeix "a posteriori", quan els fets semblen gairebé irreversibles.

Aquesta campanya de construcció de voravies ha estat promoguda pel Consell Insular de Mallorca, una institució que, com és el seu deure, desenvolupa constantment programes d'ajuda als pobles de l'illa. Anys enrere, aquests programes permeteren asfaltar els principals camins locals i alguns carrers que no hi estaven.

Amb la construcció de les voravies pensam que es pretén una major protecció dels vianants, i encara de les cases, de les quals s'allunyen els cotxes. Encara que la voravia no sigui més que un escaló, sempre assegura un refugi i dóna un mínim de seguretat, tant als qui marxen pels carrers com als qui pretenen sortir de ca seva o simplement obrir el portal o la finestra. Però, les voravies també han agreujat alguns problemes que, per una simple qüestió de justícia i d'educació cívica, no permeten un ajornament de les solucions. Les voravies han estret la calçada convertint-la en una torrentera quan plou una mica. En alguns indrets en què convergeixen aigües de dos carrers, i més amb l'ajuda dels cotxes que circulen, aquelles puguen damunt les aceres i entren dins les cases. No es pot permetre que els problemes que cream entre tots siguin traslladats a uns ciutadans concrets i que aquests en paguin les conseqüències. És de justícia arreglar-ho, construint els desguassos necessaris. Com és possible que s'asfaltin carrers i es construeixin voravies sense pensar en fer desaignaments?

Problemes menors n'han sortit moltíssims, demostrant manca de previsió per part de l'administració autonòmica i poc interès en solucionar-ho. Cotxes que aparquen damunt les voravies, camions que hi puguen freqüentment perquè no poden passar, rompent rajoles, portes i canonades, portes que s'obrien cap al carrer i ara no ho poden fer degut a les aceres, cases que han quedat baixes, etc. etc.

El fet que el concessionari de les obres, COEXA en aquest cas, pugui sub-contractar-les, provoca nous problemes ja que es treballadors que construeixen les voravies han de complir un programa concret i no es poden entretenir en solucionar els problemes que van sorgint.

L'administració local, per esser la que tenim més pròxima, ha rebut totes les queixes i les empentes. L'oposició també s'ha mobilitzat i ha duit el tema al Ple Municipal. Entre una cosa i l'altra s'ha aconseguit que si fa dos anys eren els veïns els qui havien de pagar l'enrajolat de davant ca seva ara ho faci l'Ajuntament amb les ajudes rebudes del C.I.M., incloses dins el programa d'obres i serveis.

Així i tot, i si no vegeu l'enquesta que publicam en aquest mateix número, entre ls gent del poble existeix un evident malestar, una fastigosa sensació de que s'està fent quelcom irremediablament malament i possiblement innecessari a molt d'indrets.

MES D'OCTUBRE

dia 6 La Tripal en fa una altra de les seves, aquest pic a base de porcella i més porcella.

dia 7 La Coral S'Alzinar dóna un concert a l'església de Cala Rajada sota el patrocini del Patronat de Turisme.

dia 8 Ens quedam sense televisió.
Comença un règim de pluges que es perllongarà una setmana.
Diuen que hi haurà esclatassangs.

dia 9 Seguim sense televisió i continua plo-guent.

dia 10 Un dia més sense televisió.
Comença l'assemblea general de les parròquies de Capdepera i Cala Rajada, amb assistència de més de cinquanta persones.

dia 11 Encara plou.
Segona jornada de l'assemblea parroquial.

dia 12 Fiesta de la Hispanidad. La Guàrdia Civil celebra el dia de la seva patrona. A nivell de carrer no hi ha cap tipus d'activitat festiva.
Segueix plo-guent.

dia 15 Ja no plou.

Tercera i última jornada de l'assemblea de les parròquies de Capdepera i Cala Rajada.

dia 16 Plugim primatxol.

dia 17 Constatam, una vegada més, com el carrer Juan S. Elcano de Cala Rajada és pràcticament intransitable des del carrer de l'Agu-lla cap a la Casa del Mar. Motiu? Hi ha un espai reservat per aparcament d'autocars sense que es prohibeixi aparcar a l'altre costat de carrer. Conseqüència: un contxe no en passa.

dia 18 Des del dia 15 ja es poden pagar les contribucions. El termini acaba el dia 15 de desembre.

dia 19 Es comenta que a principi de novembre ja podrem veure els canals privats de televisió.

Forta tempesta a la matinada.

dia 20 La Coral S'Alzinar es reuneix no per cantar sinó per dinar. Fideus de llampuga i llampuga amb pebres constitueixen el menú.

Un nombrós grup d'ex-alumnes, devers quaranta, es reuneix a sopar amb el qui fou el seu mestre, Vicenç Nadal Bosch, a qui fan entrega d'una placa commemorativa.

dia 21 L'Associació de la Tercera Edat de Cala Rajada celebra el seu dinar-festa anual a la Ciutat de Vacances Font de Sa Cala.

dia 22 Una persona mor ofegada a l'Agulla.

dia 23 A l'Agulla es produeix una segona víctima del mal estat de la mar.

El Conseller de Sanitat, Sr. Oliver, manifesta a un diari de Palma que els recels i les protestes d'alguns pobles contra els Punts d'Assistència Continuada són psicològiques.

dia 24 El Conseller de Sanitat es torna a manifestar: No es modificaran els P.A.C.; les esperances en aquest sentit de Sant Llorenç, Porreres i Capdepera són infundades. Així que ja ho sabeu, si no podeu esperar haureu d'anar al centre d'ugències d'Artà. Per cert, ¿què punyetes deuen ser les ugències?

dia 25 S'insisteix en què a principis de novembre tendrem televisions privades, totes manco Canal+, ja que l'Ajuntament considera que no ha de muntar la infraestructura a una cadena que cobra pels seus serveis.

dia 26 Comprovam lo bé que han quedat els nous rètols indicadors col·locats per l'Ajuntament, tant per evitar conflictes a punts concrets com pel fet lingüísticament normalitzador que suposen. Les fotografies ho il·lustren millor.

dia 29 Tenim accés a una mostra de l'edició del llibre "Capdepera i els Reis", publicat per l'Ajuntament i que es presentarà en públic oportunament. Ens agrada.

dia 31 Comptam en el que va de mes, sis apagades de llum. GESA, com sempre.

Es comenta molt el préstec de cent milions que ha hagut de demanar l'Ajuntament, amb interessos a càrrec de tots nosaltres.

Pareix que C.D.S. i U.M. es desentendran, a nivell local, de les directrius dels seus òrgans superiors i formaran una coalició de cara a les eleccions locals de l'any que ve.

MES DE NOVEMBRE

dia 3 Tornen les brusques.

dia 4 Segueix caiguent aigua.

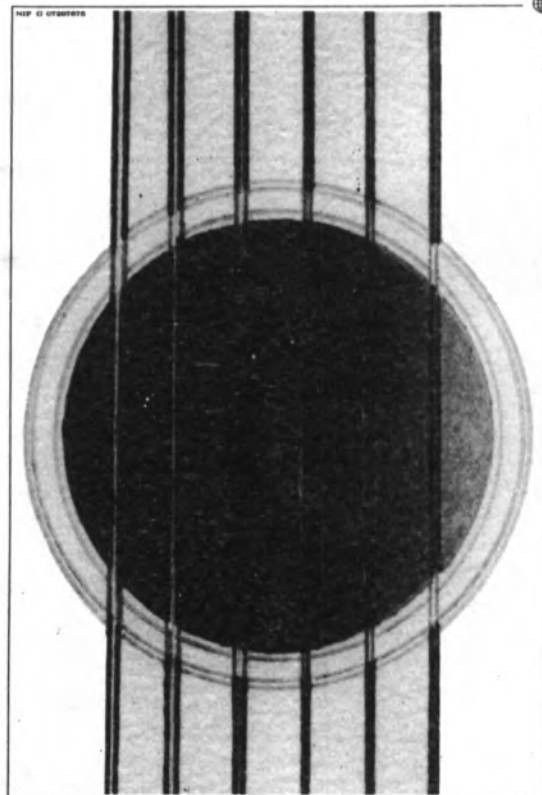
dia 5 Joventuts Musicals anuncia per a aquest novembre el "Mes de la Música", amb un programa ben atractiu. És aquest:

- dia 17, Marburger Fcöten Quartet.

- dia 24, Maria Antònia Gomis (per ff!), piano.

- dia 1 (desembre), Orquestra de Cambra Alemanya.

Tots els concertets tendran lloc a l'església de Cala Rajada.

dia 10 Plogudassa a darrera hora, amb molts de problemes de circulació. Es produeixen bastants de danys a moltes finques i camins. Entre Artà i Son Servera, ja ho sabeu, es va produir la tràgica mort d'una dona deguda a la torrentada.

Gesa ens obsequia amb vuit apagades consecutives de llum per, finalment, deixar un sector important de Cala Rajada, sense electricitat fins devers les tres de la tarda del dia 11.

Punyides

Escolliu la definició que més escaigui:

Ajuntament: Grup de persones que representen el pensament del poble.

Ajuntament: Grup de persones que no saben el que pensa el poble.

Ajuntament: Grup de persones que saben que hi ha un poble però no el tenen en compte.

Ajuntament: Grup de persones que es reuneixen per decidir la millor manera de rir-se'n del poble.

Ajuntament: Grup de persones o d'interessos?

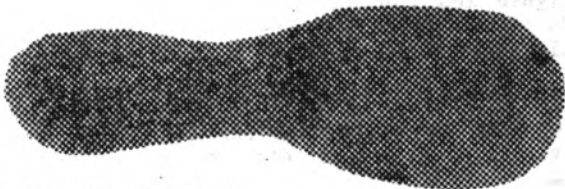
Ajuntament: Però... existeix?

Si no acabau de decidir-vos, us donam dues actuacions orientatives:

El P.A.C., sùmmum de la hipocresia.

Les aceres, o com tirar-se a l'esquena el parer del poble.

ERISSÓ

DURANT EL MES D'OCTUBRE...

Han nascut:

Miquel Garau Grande,
de Pere i Josepa.
Patrick Fullard,
de Brian i Ursula.
Aurora Grondona García,
de Francesc Xavier i Manuela.
Albert Rivero Riveró,
de Francesc Xavier i Mª Aurora.
Raquel Navarro Lozano,
de David i Antònia Maria.

S'han casat:

Rafel Parra Castro
amb Maria M. Barba Torres.
Ferran Gili Perera
amb Adela Flaquer Villiger.
Francesc Massanet Terrassa
Maria A. Moura De Oliveira.

Han mort:

Fèlix Franz Gross, 70 a.
Maria Sirer Ferrer, 87 a.
Georgette Bourgeot de Proust, 76 a.
Antoni Franco Rodríguez, 63 a.

Pedro Javier

Avui és dia 9 d'octubre de 1990.
Demà el poble es vestirà de dol.
Avui ets tu qui te'n vas.
Demà la gent comentarà la teva mort inesperada.

Avui ha arribar l'hora per a tu.
L'hora de dir adéu a tota aquesta vida.
L'hora de dir adéu a les persones per tu estimades.

L'hora de dir adéu a les teves amistats.
L'hora de dir adéu a les teves diversions i passatemp.

L'hora de dir adéu als teus vicis i rutines.
L'hora de dir adéu als teus defectes i a les teves virtuts.

L'hora de dir adéu al Camí d'es Torrent i també al Canyaret.

L'hora de dir adéu als teus esforços, a la feina i als estudis.

L'hora de dir adéu a les teves propietats.
Fins i tot, l'hora de dir adéu a tot el que no t'agradava.

Però el temps fa massa via i tu no n'has tingut de temps per fer una quantitat important de coses que t'hagués agradat de fer. Així és el temps; passa volant.

Ara m'agradaria poder contemplar-te tot el temps, poder gaudir de la teva presència, de la teva persona, rara segons tu mateix, mentre record els moments que varem passar junts. Però, l'únic que puc fer és dir-te adéu i recordar-te per sempre.

Pedro Javier... sempre et trobaré a faltar.

Un record. Adéu.

UN LECTOR

la depuradora

Les olors provinents de la depuradora posen en evidència que els mecanismes emprats per netejar l'aigua no acaben de funcionar bé. Com que suposam que hi ha gent interessada en tenir-ho clar, intentarem explicar-vos-ho així com ens ho han contat els tècnics.

El conjunt d'elements que formen la depuradora estan entrant en funcionament d'una manera escalonada; a finals d'octubre encara hi havia la llacuna i el sistema de cloració que no havien entrat en servici. Aquestes mesures de precaució permeten detectar, ajustar i corregir tot el que no funciona com estava previst. Així, s'ha pogut detectar que els reactors biològics, les dues construccions circulars, presenten problemes d'aireig i es produeixen pudors.

Els dos reactors biològics estan formats per un canal circular de quatre metres d'amplària i cinc metres i mig de profunditat (1). Dins aquest espai hi ha uns agitadors submergibles que remouen la brutor i uns difusors situats a cinquanta centímetres del cul del reactor, que subministren oxigen i acceleren la descomposició de la matèria orgànica. El diàmetre exterior és de 23'30 metres i l'interior de 14'60 metres.

Aquests difusors subministren l'aire a excessiva pressió, cosa que provoca que el corrent surti a la superfície dels fangs en forma de bombolles i no es produeixi l'oxigenació necessària per descompondre la matèria orgànica. El que es vol fer és augmentar el nombre de difusors a fi de disminuir la pressió, fins aconseguir que l'aire es mescli amb la brutor i l'oxigeni.

Esperem que després d'aquesta operació s'acabin els entrebancs i els perfums.

En aquests tres mesos de funcionament s'han recollit dades sobre el consum i la qualitat de l'aigua. Les dades de consum són les següents:

Juliol (2ª quinzena)	2.674 metres cúbics/dia		
Agost	2.345 "	"	"
Setembre	2.368 "	"	"

No s'entén molt bé que el consum diari d'aigua en el mes de juliol hagi estat superior al realitzat durant el mes d'agost, que és el mes amb més visitants. Potser cal relacionar-ho més directament amb les temperatures, que solen ésser més altes en el juliol.

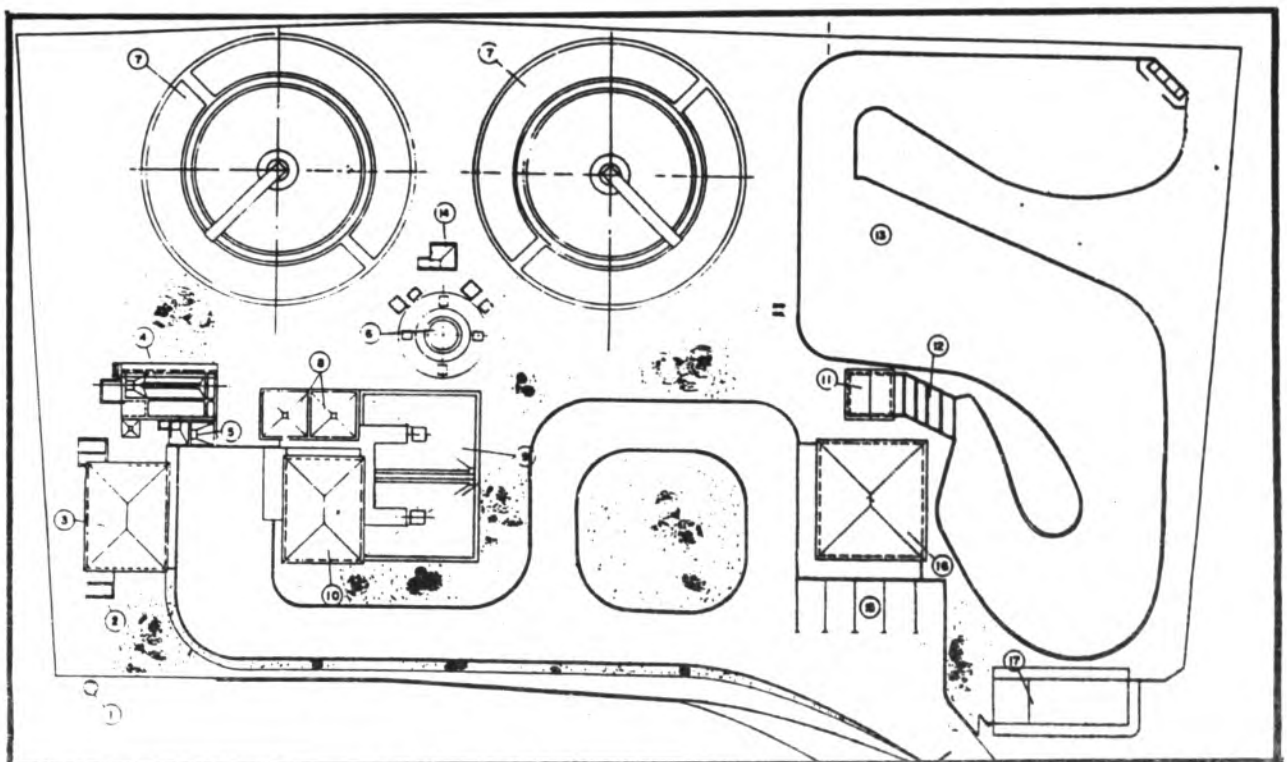
El cabal d'aigua enregistrat diàriament que ha entrat a la depuradora no se correspon, ni a prop fer-hi, amb el que hi havia previst, que era de 4.250 metres cúbics per dia. Per tant, queda clar que segueixen funcionant els pous negres, els quals permeten la pèrdua per filtració de quasi la meitat de l'aigua consumida.

La bona qualitat de l'aigua que entra a la depuradora és també destacable. L'explicació cal cercar-la, així mateix, en el funcionament dels pous negres, que fan que la brutor més sòlida i feixuga quedi depositada en el fons del pou.

Si bé és interessant conèixer els aspectes quantitius del funcionament d'una planta depuradora (energia que ha consumit, cabals depurats, quantitat de matèria orgànica aconseguida, etc.), no ho és menys saber les qualitats d'aquestes aigües, ja que informen molt clarament dels costums de la població. Els arqueòlegs que investiguen les poblacions romanes treuen bona part de la informació sobre els costums d'aquella civilització precisament de les clavegueres.

Qualque dia ens acostarem a conversar amb els tècnics d'aquestes questions. Mentrestant, seguirem preocupant-nos per les olors, les contribucions especials, etc. etc.

CAP VERMELL

esports

Com sempre, en el nostre intent de posar-vos al corrent dels aconteixements més importants de l'esport local, començarem per parlar de futbol.

L'equip de Primera Regional ens està donant les sorpreses més insòlites, des de partits anul·lats per la pluja a partits no acabats per agressions a l'àrbitre, partits que es juguen i resulta que el contrari ha incorregut en alineació indeguda, etc. etc.

El partit que es tenia parcialment pendent de jugar amb el Barracar s'acabà finalment el dia 1 de novembre, amb el resultat de 2-3 favorable als manacorins. Però no podem donar tampoc aquest resultat per definitiu, tota vegada que l'Escolar ha presentat recurs davant el Comité de Competició ja que els visitants alinearen un jugador fitxat posteriorment a la suspensió del partit. Aquest recurs fou desestimat, però l'Escolar ha apel·lat i s'espera que aquesta vegada sí es prenguin en consideració les raons del nostre Club i que els punts es quedin aquí.

Respecte del partit amb el Petra, del qual quedaven

dos minuts per jugar i una falta màxima per executar, el dimecres dia 7 tengué la seva continuació en el camp del Badia de Cala Millor. Afortunadament, tot va acabar bé i Joan Serra va transformar el penal, i encara s'hagués pogut fer un altre gol si Amar hagués encertat totsol davant el porter. Per la seva part, el Petra, a la desesperada, va forçar dos corners molt perillosos.

En general, la marxa de l'equip és acceptable, si bé amb uns certs altibaixos, i així es reflexa a la classificació, en la qual s'ocupa la sisena posició, i en cas de que finalment es puguin sumar els punts del Barracar estiríem a un tir de pedra dels llocs d'ascens.

L'equip juvenil segueix amb greus problemes, fins i tot per poder alinear onze jugadors cada diumenge. Sembla que la relació entre jugadors i entrenador no és excessivament bona, la qual cosa produeix tensions i això es reflexa en el rendiment de l'equip.

Els qui sí que funcionen al cent per cent són els pupils de Bernat Palmer, els cadets, que arrasen per allà on passen.

Són els primers de la classificació, amb deu partits d'imbatibilitat. Ton un rècord a nivell local.

I ara, futbol-sala. El recentment creat equip de l'Escolar no acaba d'agafar amb bon peu el campionat, ja que a manca d'un partit per acabar la primera volta no havia aconseguit ni un punt, per bé que s'ha d'admetre que és la seva una categoria molt difícil i que en certa manera estan pagant la quintada. En canvi el Costa de Capdepera, enguany sí que parei decidit a assolir la Primera Divisió, així ho indiquen els resultats i sembla un candidat ferm a l'ascens. Takacks, per la seva part, començaren la competició malament però ja s'han espavilat, han anat remuntant posicions a la taula de classificació i tornen esser l'equip defícil de la temporada passada. Esperem que l'Escolar no descendeixi i que el Costa de Capdepera aconsegueixi l'ascens i així a Capdepera tendriem tres equips a Primera, cosa de la que cap altre poble no pot presumir.

BIEL TORRES

LLOCS DE VENDA:

- Els dos estanys de Capdepera
- Llibreria L'Orient
- Llibreria Cala Rajada
- Casa del Mar
- Es Sitjar

enxut i truec

Potser, en el decurs del nostre pelegrinatge informatiu, no hem donat suficientment la paraula a la gent del carrer, a qui pateix en pròpia carn els problemes de cada dia. Això volem esmenar-ho a través d'aquesta secció, en la que hom pugui envidar i trucar quan ho cregui oportú. Encetam la secció preguntant a la gent el seu parer sobre les VORAVIES que s'estan fent en els carrers de Capdepera.

BARTOMEU FERRER GILI "SEGÓ"

Carrer Ciutat

Davant ca meva no n'hi ha de voravies, però tenim aigua quan plou, i molta. El carrer s'estreny i fa el rost cap al nostre costat, així que quan passa un cotxe alça més d'un metre d'aigua. Al veïnat, en Pere Alguacil, l'aigua li entra pel carrer i li surt pel corral. En fer brusca el carrer pareix un torrent. Hi han posat discs que prohibeixen l'aparcament, però això no és solució.

RAFEL VIVES SANSÓ

Carrer Esparraguera

Jo no les havia de menester gens a les aceres. La cotxeria em quedarà enfonyada i no podré entrar el cotxe. En aquest carrer les han fetes, les han desfetes perquè eren molt amples, i les han tornades fer. Han estat molestant durant moltíssim de temps, omplint de pols les cases, sense sobre quin profit en podem treure de tot això. Ara només mancaria que a més ens fessin pagar.

MAXIMILIAN STEBEGG

Carrer Sant Joan

Hi ha carrers pels que no es pot caminar. No crec que en el meu carrer s'hi facin aceres perquè és molt estret, però mai se sap. Si les fessin jo no podria entrar el cotxe. Fa poc asfaltaren el carrer Major i després feren síquies de GESA. ¿Per què no es posen d'acord per fer les coses, en aquest poble?

BÀRBARA FEMENIAS HUERTA

Carrer Fondo

L'animalada més grossa que puguin haver fet és que en el carrer Goya hi havia unes bones cunetes i les hagin tapades de ciment. Als carrers principals estic d'acord que s'hi fes alguna cosa, però hi ha carrers que de cap manera. Jo estic molt contenta dels tres quarts de rajola que ha tocat davant ca nostra! Al meu carrer hi ha aceres que van ran del portal i els veïnats no poden obrir les portes més que dos pams. També quan plou tota l'aigua entra dins la casa.

COLAU MAIOL

Carrer Ciutat

Per davant ca nostra, quan plou és un torrent i els cotxes me tiren l'aigua per les persianes.

MARGALIDA TOUS LLULL
Carrer Auba

A moltes d'aceres no hi caben. Jo, quan vaig amb el meu fill en el cotxet, he de dur dues rodes damunt l'acera i dues rodes a baix. Això obliga, moltes vegades, a anar d'una part a l'altra del poble amb el cotxe, i això és dolent. A més, hi ha carrers que només estan fetes a trossos, i fan pujades i baixades. És un desastre.

MARIA E. MASSANET "GALIONA"
Carrer Ciutat

Pens que les voravies eren necessàries, però havien d'esser una mica més estretes, al menys davant ca meva, ja que el carrer és molt estret i hi aparquen cotxes, amb la qual cosa els camions no poden passar i pugen damunt l'acera. Aquest estiu passat he hagut de canviar quatre vegades la comporta. Els camions grossos no haurien d'ebtrar dins el poble.

MARIA REIXAC MAS
Carrer Esparraguera

Com que visc allà on el carrer s'empina i les voravies passen quasi a nivell de pis de la casa, me vaig trobar que no podia obrir la persiana de la part de dalt; els obrers amb un dis em baixaren el pis de la voravia, però així i tot just puc mig obrir la persiana. Si no anassin a escarada m'ho haurien arreglat millor.

ANGELA ALZINA "RUÏSSA"
Carrer Ciutat

Tenim l'acera tota espenyada perquè els camions no poden passar sense pujar-hi damunt. També ens han espenyat la canal de desaiuament que va per davall de les rajoles. No ho arreglarem perquè la setmana que ve tornaria estar igual.

PERE ALZINA GARAU
Carrer Ramon Llull

Unes aceres ben fetes, en els llocs adequats i deixant els carrers amb les sortides d'aigua corresponents són correctes. Però a Capdepera s'han fet unes aceres, com per exemple en el carrer Fondo, que vaja, vaja... És vergonyós lo estretes que són a alguns llocs i, clar, hi aparquen els cotxes davant i els propietaris de les vivendes no poden sortir de ca seva pràcticament.

PEP MASSANET "GUITARRÓ"
Carrer Ciutat

Al carrer l'han convertit en un torrent; és una cosa mal feta perquè no han fet desaiuaments. Els tècnics que ho decidiren devien pensar que no tornaria ploure. Davant ca meva se junta l'aigua que baixa pel carrer de Ciutat i la que ve de Sa Tafona Nova; no sé com, però sempre s'acaramulla molta grava davant el portal i això ajuda encara més perquè l'aigua entre dins ca nostra. Després de la ploguda hen de sofrir la polseguera que aixequen els cotxes quan passen per damunt la terra que ens ha deixat la pluja.

BÀRBARA FLAQUER PASCUAL
Carrer Pleta

Aquestes aceres són un perill públic. Si et passeges per damunt l'acera caus perquè no hi caps. Si vas per la calçada vénen els cotxes i t'agafen. Per què l'Ajuntament no demana l'opinió al poble abans de fer les coses? A mi les aceres no m'agraden gens, però ja se n'avendran.

CONVERSES

BARTOMEU ESTEVA "PIL·LITU"

Un horabaixa assolellat de finals d'octubre anàrem a "sa teulera" del camí de Sa Pedruscada. "Sa teulera" hem dit, i no a "una" teulera. L'única teulera del poble, podríem afegir, i que a més ja no funciona. Després de gairebé seixanta anys de donar servici, l'any passat deixà de produir, com anunciàrem a "Cap Vermell". Ara, les velles instal·lacions tenen un aire conventual, assossegat, silent... La penombra és acollidora i la pau que s'hi respira convida a la reflexió. No és probable que d'aquelles naus en surtin més teules, ni teuladers ni bovedilles. Això s'ha acabat i ja pertany al passat, a la història de Capdepera.

A un racó de la teulera, ben il·luminat, hi trobarem mestre Bartomeu Esteva Pascual, "Pil.litu" assegut al torn. Als setanta-nou anys no es resigna a abandonar definitivament la nau, i encara que ell i el taller ja estiguin jubilats, segueixen mantinguent una estreta relació, com si es necessitassin l'un a l'altre.

- La tranquil·litat que trob aquí no la trob enlloc del poble. A més, aquí m'hi entretenc i això em dóna vida, encara que ja no en visqui.

Efectivament, són molts d'anys de fer-hi feina i la separació es deu fer difícil...

- És pràcticament tota la meua vida. Des d'aquí he contemplat l'evolució del món i del poble, he vist arribar la diligència d'en Mengol i he vist arribar l'home a la Lluna. I mentrestant dec haver fet les teules de la meitat de les cases de Capdepera i Cala Rajada.

Quan va començar a funcionar aquesta teulera?

- L'acabàrem de construir, mon pare i jo, a l'any 31, i va estar en marxa fins al juny de 1989. Aquesta finca era de l'amo en Pere "Valero", qui ens en va vendre un quartó. Nosaltres netejàrem el terreny i l'acondicionàrem, i nosaltres construïrem la teulera.

I sempre heu fet teules, solament?

- Sí, es pot dir que això ha estat bàsicament una teulera. Amb el temps també férem teuladers, bona part dels quals se n'anaren a l'hotel "Cuevas". Tot allò era un treball completament manual.

Però més envant aquesta indústria es va mecanitzar...

- Sí, al taller de la "Central" ens feren una maquineta per fer bovedilles, que marxava amb una bístia; més tard li acoplàrem un motor de gasoil i finalment electrificàrem el taller, cosa que ens permetia pastar i fer el material d'una manera més ràpida i, sobretot, més còmoda. Podíem anar acumulant material i passàrem d'estendre en terra a fer-ho amb el sistema d'estanteries. Des de la perspectiva actual eren uns canvis gairebé insignificants, però per a nosaltres i en les nostres circumstàncies, cada passa d'aquelles era fonamental.

I quines qualitats tenien les vostres teules, si és que tenien quelcom d'especial?

- No, d'especial no en tenien res, eren simplement les clàssiques teules que en deim àrabs, les quals sempre s'han distingit per la seva llarga durada i perquè són molt bones de col·locar.

Quines circumstàncies vos varen empènyer cap a aquest ofici? El vàreu aprendre a ca vostra?

- No, mon pare era maresser i jo vaig començar a aprendre l'ofici amb el conco Antoni Massanet "Guitarró", a una teulera que tenia en el carrer de Son Magdalè. Jo era un infant, però allò ja m'agradava. Per aquells anys n'hi va arribar a haver quatre de teuleres en el poble. A l'any 18 nosaltres agafàrem la de Son Poca Palla i hi vàrem estar devers deu anys. Quan la deixàrem vaig tornar a Son Magdalè a fer feina. Record que feia escarades, dues pessetes cada cent teules. Ja duia molta curolla i volia guanyar més que un jornal. Feia 250 teules cada dia. Un dia, però, s'esbucà el forn i m'hi aplegà. Ho vaig passar molt malament, vaig estar més de dos mesos fotut. Quan me vaig recuperar vaig proposar a mon pare de fer aquesta teulera d'Es Figueral. Jo volia independitzar-me i si mon pare no m'hagués fet costat me n'hauria anat a El Ferrol, com feien molts d'altres joves que cercaven un altre futur i uns altres horitzons.

Però no vos n'anàreu...

- No, com ja he dit, tot d'una ens posàrem a construir aquesta teulera i ben aviat férem les primeres teules i els primers cadufons. En fèiem molts de cadufons també, començàvem a fer-ne en el mes de febrer i en fèiem fins a Sant Bartomeu. A Capdepera hi havia moltes de sínies i aquest era el mecanisme per treure l'aigua. Després va esclatar la Guerra i jo me'n vaig haver d'anar, però sempre que tenia permís aprofitava per anar a donar una mà al conco "Guitarró". Me'n record que en aquell temps em pagava els cadufons a 50 cèntims cada un, quan abans nosaltres els veníem només a 30 cèntims. Ara haurien de valer cinc o sis-centes pessetes la unitat.

Aquí sempre hi féreu feina la família.

- Sí, això ho vaig començar jo, amb mon pare, i després s'hi va incorporar el meu

germà Sebastià. De tant en tant teníem qualche empleat. El qui hi va durar més va esser en Francesc "Mercadal".

Degut a les circumstàncies gairebé sempre heu hagut de fer teules, però vos teníeu i teniu una gran curolla per la ceràmica i una bona ma per al torn.

- Sí, sempre m'ha agradat molt i és ara que m'hi puc dedicar plenament, encara que no sigui més que per "hobby". En el torn puc donar llendera a la imaginació i a la creativitat. Fer teules i bovedilles és un ofici, però la roda té un component artístic.

I uns coneixements tècnics, suposam.

- Sí, també, però els forns elèctrics d'avui en dia ens estalvien molts de problemes. Quan el carbonat de calç arriba als mil graus de temperatura fa que la terra es solidifiqui. Si la peça és crua resulta defectuosa. Abans, amb els forns de llenya, per molt que els piròmetres ens auxiliassin, teníem unes dificultats que ara han desaparegut per complet.

Tant aquí com a la botiga hem vist peces ben originals que vós heu fet.

- Ho són perquè cada una d'elles és una peça única i irrepètible. I a més, com sempre ha succeït, la ceràmica d'avui i la de sempre sols es realitza en base a tres elements: terra, aigua i foc. La ceràmica és antiga com l'home i ens permet conèixer fragments importants de la història de la humanitat. Al llarg dels segles, la ceràmica es manté feel als seus principis.

És un bon negoci fer teules?

- Les primeres teules que record haver fet valien deu cèntims, amb els quals es podien prendre un cafè i una copa. Ara una teula val 40 pessetes, que just si basta per tres quarts de cafè.

CONVERSES

JOAN SERVERA

Des del mes d'agost és el nou rector de la parròquia de Capdepera, a la que s'incorporà en substitució d'Antoni Riutort. Ell nom JOAN SERVERA i en el poc temps que duu entre nosaltres ja ha donat mostres d'algunes qualitats ben importants: capacitat d'organització, esperit dialogant, voluntat integradora. El currículum dels seus vint anys de capellà el resumeix ell mateix.

- Vaig esser ordenat el dia 20 de juny de 1970 i, efectivament, fa vint anys que exercisc el sacerdoci. Acabat d'ordenar, el dia 30 d'agost, vaig partir cap al Burundi (Àfrica), on hi vaig estar vuit anys, fins a 1978. Tornat a Mallorca me vaig fer càrrec de la parròquia de Son Cladera, durant onze anys. El 1989 va esser un any sabàtic, dedicat a l'estudi, a Salamanca. Enguany, ja ho sabeu, m'he incorporat a la parròquia de Sant Bartomeu de Capdepera.

Així dit, tan senzillament, pareix poca cosa, però són vint anys ja de vida sacerdotal, farcida segurament de vivències i d'experiències inoblidables. Aquells vuit anys en el Burundi...

- Efectivament, el Burundi va suposar una etapa sumament enriquidora. Connectar amb el Tercer Món suposa descobrir uns valors que aquí hem anat perdent: la capacitat per compartir el que es té, la capacitat d'acollida... Això, evidentment et marca.. A més, jo vaig anar al Burundi en un moment molt bo, em vaig trobar amb un grup de capellans mallorquins amb els que intentàrem una feina de base, en petites comunitats, fent que cada "colina" es sentís representada i on la gent havia d'assumir responsabilitats. Després, els aconteixements polítics de 1972, les lluites tribals i ètniques, condicionaren el nostre futur. Una

minoria tenia sotmesa la immensa majoria del país, hi va haver entre 150 i 200.000 morts. Es va produir una crisi en el país i a la nostra feina, ens haguérem de replantejar els objectius: ajudar a orfes i viudes, per una part, i intentar donar una resposta com a cristians als problemes polítics i de sotmetiment que patia la majoria de la població, per altra part.

Efectivament, aquestes són situacions que poden marcar una persona i donar un nou sentit a la seva vida. Però ara som a Capdepera i és obligat que en Joan ens parli d'aquest que ara és el seu poble.

- Bé, jo encara no fa tres mesos que sóc aquí i consider que encara no tenc elements sufi-

cients com per fer una valoració del poble ni per veure per on van les coses. De totes maneres, tenc elements de judici positius que em fan esser optimista.

Si a nivell de tot el poble tres mesos són poc, no és menys cert que en el decurs d'aquest temps ha tenguut lloc l'assemblea anual de les parròquies de Capdepera i Cala Rajada, i que això sí que pot servir per fer una valoració, al manco a nivell de comunitat catòlica.

- A part de les conclusions que se'n treguessin i dels acords que es poguessin prendre, he de dir que l'assemblea constituí un element encoratjador i positiu. El fet que més de cinquanta persones es reunissin tres dies per examinar el curs passat

i per programar el pròxim, crec que demostra la vitalitat de les nostres parròquies. També em pareix molt bé que l'assemblea sigui conjunta per a les dues parròquies, això crec que és enriquidor ja que les respectives comunitats es poden complementar en molts d'aspectes.

Sabem que un dels aspectes plantejats a l'esmentada assemblea va ésser el de la creació d'un consell parroquial i d'un consell econòmic. Vegem que n'opina el nostre entrevistat.

- Me pareix una excel·lent idea, sobretot si el consell parroquial és representatiu de tots els grups de treball que hi ha dins la parròquia. Pot ésser de gran ajuda a l'hora de plasmar en realitats els acords de l'assemblea. Així es pot evitar que aquests acords deixin de dur-se a bon port si ho ha de fer el capellà tot sol i aquest se'n desentén o no es veu capacitat per fer-ho. És necessari que aquest consell parroquial mantengui la necessària connexió amb el Consell Diocesà de Pastoral, a fi d'anar coneixent noves realitats i experiències. El consell econòmic, per la seva part, en un moment en què el capellà no hauria d'ésser l'únic administrador de la parròquia, pot suposar un apropament dels laics a la realitat de la seva església, ajudant a la gerència econòmica i coneixent quines són les possibilitats d'anar resolvent els problemes de caire administratiu.

Tant en un cas com en l'altre, crec que és bo que els laics vagin assumint de cada vegada més tasques de responsabilitat.

En Joan parla de tasques de responsabilitat per als laics. Però els laics no hi estem massa acostumats i sovint hem confós l'Església amb un lloc físic concret on s'administren sacraments i es dispensen auxilis espirituals. Entendre l'Església com una comunitat de la que formam part i que ens obliga a una participació activa és més difícil. O no?

- Efectivament, la comunitat cristiana ha de pretendre quelcom més que compartir la fe. La pròpia paraula comunitat implica un compromís dels seus membres en totes les tasques de l'església de la que es forma part, però també en totes les activitats que conformen l'esdevenir del poble.

Aquesta participació creixent dels laics que es pretén pot anar-se fent de cada vegada més necessària, sobretot a partir del moment en què les parròquies de Capdepera i Cala Rajada comptin amb un sol capellà. I això podria passar ben aviat.

- Sí, l'ajuda dels seglars ha d'anar en augment, però no solament perquè hi hagi un capellà o perquè n'hi hagi dos. Encara que n'hi hagués deu, la presència dels seglars s'hauria d'anar refermant, com a signe del compromís dels feels amb la seva església. Compromís del que ningú no s'ha de sentir exclòs.

Aquesta presència dels laics i un sol capellà per a les dues parròquies podria contribuir a superar el sentiment que algú pot tenir sobre una església rica i una església pobra en el mateix poble.

- A nivell econòmic, com ja he comentat, el seguiment fet pel consell econòmic de les parròquies pot suposar una gran ajuda. Crec que no hi ha d'haver cap problema i que els doblers s'han de gastar segons les necessitats que hi hagi en el lloc on facin falta. És important que la gent vegi que hi ha una bona administració, ja que això fa més fàcils les coses.

El predecessor d'en Joan Servera, l'amic Antoni Riutort, es definia a ell mateix com un home de carrer, com un home de comunicació directa. Com es deu definir a ell mateix en Joan?

- No sé si 'jò' som un home tan de carrer com ho era Antoni, però tenc molt clar que vull fer poble, que vull ésser sensible a totes les seves realitats i ésser-ne un membre més. En conseqüència, hi he de posar les mans i m'hi de comprometre en tot el que calgui. A nivell de carrer, com deia, possiblement la meua presència quedarà una mica més diluïda, sobretot a partir del moment que m'hagi de fer càrrec de les dues parròquies, ja que hauré de compartir el meu temps entre els dos nuclis de població. La meua idea, en principi, és estar dos dies a Capdepera i altres dos a Cala Rajada.

Solament són tres mesos entre nosaltres i, com ell mateix diu, això és un temps insuficient per formular judicis. Però sí que ens pot esbrinar desitjos i esperances.

- El futur immediat ve marcat per l'assemblea a la que ja ens hem referit, traslladant al nostre quefer el dinamisme i la il·lusió que allà es posà de manifest. Hi ha un grup de joves molt actiu i encoratjador que pot donar un nou impuls a la nostra comunitat. Entre tots hem d'anar fent església i hem d'anar fent poble.

Neix a Tortosa

Edat: 26 anys

Estudis: Llicenciada en Història
de l'Art, Dansa i Música.

Viu a Barcelona.

Estiueja a Capdepera.

Professió: cantant.

SHORT ANSWERS

. Un llibre

- M'agrada molt llegir i moltes coses diverses.

. Un estil musical

- M'agrada la música clàssica, la moderna, la tradicional, el jazz, mentre tengui qualitat.

. Un cantant

- Boby McFerry, Frank Sinatra i Pavarotti.

. Una cantant

- Tenc devoció per Aretha Franklin.

. Un director de cinema

- Visconti i Wim Wenders.

. Un actor

- Robert de Niro. Ava Gardner m'encanta.

. Una manera de morir

- La més tranquil.la possible.

. Què valores en una persona?

- La fidelitat.

. Un pintor

- Cèsar Estrany. (Una veu en off: "Molt bé")

. Un quadre

- M'agraden molts i de molts diferents estils. Cada estil té el seu encant.

"ÁBRETE SÉSAMO"

Ladies and Gentlemen!
Now with you GLORIA
SABATER!

We interview her for
you!

Si us deim que Glòria és una de les components de l'ORQUESTRA PLATERIA totd'una us revinglau i comença el ball imparabile de la conversa que hem mantingut amb la simpàtica (PUM! PUM!), guapa (PUM! PUM!) i encantadora GLÒRIA!

- Explica com és LA PLATERIA per dedins. Confessa els secrets d'una orquestra que ha creat escola dins del món musical espanyol.

- LA PLATERIA és una orquestra que funciona des de fa quinze anys, per ella hi ha passat molta de gent. Com diu el cantant, Manel, un dels fundadors i figura carismàtica del grup, LA PLATERIA és una escola de mestres, des de sempre hi han entrat músics molt bons que s'han acabat de formar a l'orquestra i després han marxat pels motius que sigui.

La gent que estam a LA PLATERIA ens sentim molt units. Això és necessari, obligat diria jo, ja que passam molt de temps junts, sempre amunt i avall.

A l'hora de prendre decisions hi participam tots, musicalment l'orquestra és una creació de tots, i això que la gent va canviant, però sempre s'escolta molt el que diu cadascú. Som una cooperativa en tot, no només en l'aspecte financer o dels negocis, també en el musical.

- Es pot dir que seguieu un estil propi, que seguieu una trajectòria?

- LA PLATERIA sempre ha fet una mica de tot.

Com he dit abans, per l'orquestra hi passa molta de gent i això es nota. L'any passat gravarem un disc en català, el pròxim serà més "salsero"...

- Sí, parla'ns dels projectes. Dona a CAP VERMELL l'exclusiva del nou disc.

- El pròxim ja l'estam acabant, el gravarem aquest estiu i sortirà per Nadal. Molt probablement es presentarà a Madrid, perquè a Barcelona ja fa tres anys que presentam disc i perquè de cada vegada més actuam per tota la Península.

Es dirà "ÁBRETE SÉSAMO", personalment m'agrada molt com està quedant. Aquesta vegada hem tengut productor, Josep Mas "Kitflus", el teclista de PEGASUS, que s'ocupa de supervisar el disc.

Com deia abans, amb aquest disc tornam una mica a LA PLATERIA de fa set o vuit anys. És més ballable que els anteriors, hi ha molta "salsa", un pasdoble i una versió de "La vida es una tómbola" de Marisol.

- Com és la vida dels músics? Es tan esbojarrada com diuen?

- La vida de qualsevol orquestra d'aquest tipus és una mica dura, sobretot a l'estiu. Nolsaltres som quinze i viatjam en autocar, en el qual fins i tot hi dormim. De cop la teva família passa a ser l'orquestra.

Però també és una feina molt agraïda, perquè mentre tu treballles la gent s'ho passa bé, i això és fantàstic.

- Pregunta obligada: Quina relació manteniu amb Mallorca?

- Ens agrada molt venir a actuar a Mallorca. Durants els quatre anys que duc a l'orquestra, cada estiu hem vengut. Per a nosaltres és un descans i aprofitam per gaudir de les vostres platges.

Aquest estiu actuarem a Artà i ens va encantar, va esser un dels dies més bonics, un d'aquests dies en què la gent participa i resulten absolutament agradables. L'ambient que es creà a Artà va anar molt bé.

- Entrant en el capítol de xafarderies, ¿què hi fas a LA PLATERIA?

- De sempre m'ha agradat molt la música, tenc la carrera de piano i des de nina he anat practicant la dansa. Mentre estudiava Història de l'Art a la facultat, estava en un grup que feia música per a infants. De casualitat vaig saber que LA PLATERIA buscava dues ballarines i m'hi vaig presentar. El fet que a més de ballar fós músic els va interessar i ja fa quatre anys que hi som.

- I a Capdepera què hi fas?

- Des dels catorze anys estiuieig a Mallorca. Feia quatre anys que a l'orquestra no teníem vacances i enguany ens hem decidit. Jo he vengut aquí, a casa d'un familiar. És un lloc molt agradable, molt tranquil. Per la vida que jo duc és un canvi molt relaxant.

M.R. CALMÉS
M. TOUS

Canyamel Golf Club: pura especulació

"Les Balears són un camp de golf en potència", afirmava un fulletó propagandístic editat per la conselleria de Turisme. Certament, si es construeixen tots els camps que hi ha aleshores en tramitació, en un termini de pocs anys tindrèm a Mallorca uns quaranta camps de golf i altres tantes urbanitzacions construïdes a llocs encara verjos i privilegiats.

El procés polític i legislatiu que ha fet possible aquesta onada urbanitzadora ha estat impulsat pel Govern Balear, el qual ha ofert el màxim de facilitats a canvi d'unes inversions privades que assegurin un turisme de qualitat. S'ha aconseguit aquest objectiu? Vegem el cas del camp de golf de Canyamel.

El camp de Canyamel es va inaugurar quasi al mateix temps que entrava en vigor la llei de camps de golf, novembre de 1988. Un any i mig després, una empresa d'assessors immobiliaris, Matthews & Goodman, ha rebut l'encàrrec de gestionar la venda d'aquest complex de golf. Quins motius hi ha per a la venda del camp? Com és possible que comptant amb tot tipus d'ajudes i facilitats s'hagi arribat a aquest punt? On és la rendabilitat del golf?

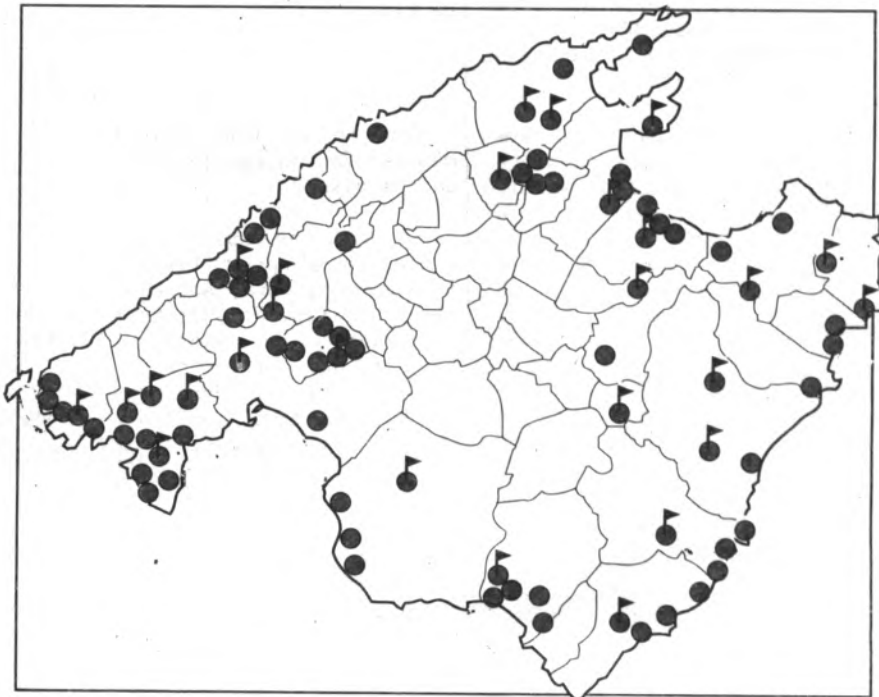
El complex golfístic Canyamel Golf Club ocupa una extensió de vuitanta quarterades amb una llargària de més de tres mil dos-cents metres. Aquest espai, segons les Normes

Subsidiàries de Capdepera, estava catalogat com a reserva agrícola. L'empresa sol·licità i aconseguí del Govern Balear la declaració d'interès social per al seu projecte, cosa que permeté a l'ajuntament requalificar els terrenys en urbanitzables i concedir permís per a la construcció del complex.

En compensació per aquesta requalificació de terrenys, l'ajuntament ha aconseguit la propietat dels cinc-mil metres quadrats, on hi ha situat el poblat prehistòric de s'Heretat, un espai que, segons les instruccions per a la defensa dels monuments prehistòrics publicades en el BOE de 10/3/1967, és insuficient ja que seguint dites normes són necessaris uns deu mil metres quadrats. A més d'aquest terreny, sembla que s'aconsegüí alguna cosa més però els regidors consultats no m'ho han aclarit.

L'ajuntament de Calvià, per posar un exemple, per requalificar uns terrenys de la possessió de Bendinat, on també s'hi està construint un camp de golf de devuit clots, aconseguí la propietat de més d'un milió de metres quadrats a la Serra de Na Burguesa. Els comentaris sobren.

L'empresa Matthews & Goodman manifesta que no tan sols és possible la construcció d'un hotel o apartahotel de 450 places, el màxim que permet la Llei de Camps de Golf, sinó que també es disposa de terrenys per edificar xalets, apartaments, i altres formes d'allotjament de luxe a indrets acostats

Projectes actualment existents de noves urbanitzacions sobre espais naturals i agrícoles de la nostra illa (cercles); els cercles amb una bandera corresponen a complexos residencials

que constitueixen l'oferta complementària d'altres tants projectes de camp de golf. ("L'Ecològista", Núm.4, Estiu 1990)

a les pistes de golf.

La propaganda pro-golf sempre ha remarcat que un camp, per si mateix, no és un negoci rendible ja que requereix una forta inversió en terrenys i té un alt cost de construcció i de manteniment, argument que serveix per justificar la necessitat de construir una urbanització. Per tant, en aquests tipus de complexos el que no pot faltar és la zona hotelera i residencial, que és on hi ha el negoci; el camp no es més que un complement important que dóna qualitat i categoria a l'urbanització. El negoci és clar, comprar un terreny a preu de sòl rústic (200 pts/m² per exemple) i venda a preu de sòl urbanitzable (20, 30 o 40 mil pts/m², per exemple).

El primer camp de golf que feren a Mallorca fou el de Son Vida i es construí com a complement d'una important i luxosa zona residencial i hotelera que comptava amb un paisatge acollidor, serveis esportius (equitació, tennis, etc.) i una bona comunicació amb Palma, l'aeroport i el club nàutic de Portopí, és a dir, les zones d'entrada dels milionaris golfistes.

Per què s'ha permès construir camps de golf a indrets que no reuneixen condicions? Simplement, perquè el que interessa no és el golf sinó especular amb uns terrenys.

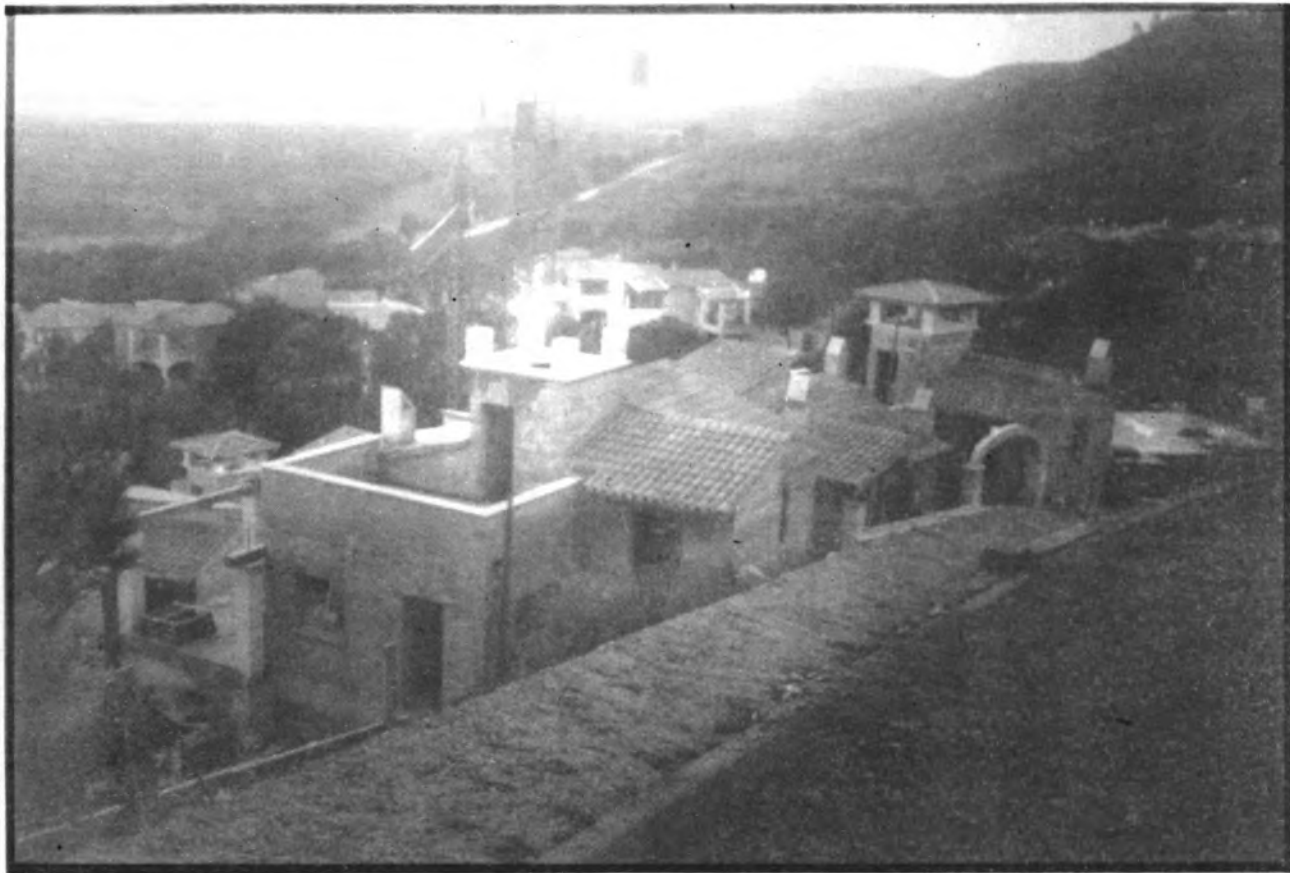
La mateixa empresa d'assessors immobiliaris assegura que mai hi haurà manca d'aigua perquè hi ha nombroses perforacions situades per tot el camp i a llocs adequats. Certament, Canyamel Golf Club ha realitzat una vintena de perforacions allà on els hi ha interessat, tot i amb això, alguns pous són tan primers d'aigua que ni tan sols han estat acondicionats per extreure'n el líquid. El passat estiu, aprofitant que havia d'anar al Servei Hidràulic a recollir unes dades, em fou possible comprovar com aquestes nombroses perforacions no estaven enregistrades i, per tant, s'havien fet sense control i fora de la legalitat.

En el projecte de construcció del camp de golf que l'empresa entregà a l'Ajuntament constà que, si bé inicialment es regaria amb aigua de pou, estava previst que quan entrassin en funcionament les plantes depuradores de sa Font de sa Cala i de Canyamel s'utilitzaria aquesta aigua depurada per regar. Actualment la depuradora de sa Font de sa Cala ja està en funcionament tractant, en aquests mesos d'estiu, un volum diari entorn als cinc-cents metres cúbics.

Abans de l'estiu l'empresa va obrir una s'iquia que va des del camp de golf fins a la depuradora i s'hi col·locà una canonada. Aquestes instal·lacions estan quasi llestes però no s'han utilitzat; sembla que no es volen fer més inversions.

segueix .

Si bé hi ha pous repartits per tot el camp, quasi tota l'extracció d'aigua es fa a dos indrets; un està situat a la part alta del camp, just quan canvia el vessant i comença el comellar de sa Font de sa Cala; el cabal que ragen aquests pous no és gaire important si bé l'aigua és de bona qualitat. L'altre indret està situat a la part baixa del camp, on feren pous amb la intenció d'aprofitar l'aigua que s'escola pel llit del torrent i pels marges de l'estany de Canyamel; la proximitat d'aquestes perforacions al torrent fa pensar que hi ha una important manca de líquid per regar. Entre ambdós indrets hi ha una ampla zona pobre en aigua, on els nombrosos pous a penes són aprofitables.

Per tant, amb uns recursos hídrics tan limitats és una temeritat una explotació tan intensa del subsòl, sobretot els mesos d'estiu en què es necessiten més de mil tones diàries d'aigua per al manteniment de la gespa en bones condicions.

Des de fa uns mesos el camp de golf de Canyamel està en venda per 1.800 milions de pessetes, una xifra sorprenentment alta comparada amb els 250 milions que, segons Jordi Pando, president de l'Associació de Camps de Golf, es calcula que és el cost mitjà d'aquests complexos (DM, 11-3-90). Aquesta darrera data no inclou el cost del terreny; per altra part, el camp no està acabat i les obres realitzades: sistema de reguiu, instal·lacions, etc., demostren que des d'un principi s'ha volgut fer un complex amb les mínimes inversions.

La posada en venda del complex golfístic mostra ben

clarament quines han estat les intencions de la propietat: especular amb el terreny. El Govern Balear ha cregut que donant facilitats als promotors de camps de golf s'asseguraria la realització d'unes fortes inversions. Almenys, en el cas de l'empresa Canyamel Golf Club el Govern s'ha equivocat completament, ja que es pot comprovar com a canvi d'unes mínimes inversions, amb la requalificació del terreny, han multiplicat fortament el valor de la part urbanitzable i treuen a la venda els complexos golfístics en un moment d'una gran promoció d'aquest esport; queda clar que han aconseguit tots els avantatges i volen aprofitar-ho sense gastar-n'hi més.

El golf de Canyamel ha estat escollit per celebrar el torneig Open de Mallorca del proper any, una competició esportiva coneguda internacionalment i que, en gran part, està subvencionada per la conselleria de Turisme. Si bé una activitat econòmica o cultural pot rebre ajudes governamentals en un moment donat, el que no em sembla bé és que les lleis, urbanístiques en aquest cas, no s'apliquin a tots de la mateixa manera. On és l'interès social del golf? El GOB, una institució que lluita per la conservació del medi ambient, considera que "a les nostres latituds el golf, més que un esport, és el símbol d'una nova forma de permetre la destrucció d'espais naturals i agrícoles". Certament, no li manquen raons.

Pep Terrassa

LA TRIPAL

Després de tanta calor que hem tengut enguany, ses ovelles han tornat a poc a poc a sa guarda; són aquelles ovelles que anaven a lloure, unes per mor que feien jornada intensiva, unes altres perquè havien d'aprofitar sa temporada d'estiu, unes altres perquè no volien perdre es sant costum d'anar a fer sesta després d'haver dinat...

Es primer que va tornar comparèixer va esser en Vicenç de ca'n Pedro Gató. A n'aquest ja el tenguérem a sa darrera de setembre i hem de dir que el trobàrem més prim que abans de s'estiu. O bé no dormia així com toca (mos han dit que a n'aquella porta de ferro de sa cotxeria la sentien cantar sovint devers les set d'es matí), o bé a sa taula el duien a retxa. Sigui com sigui, ho duia escrit damunt. A La Tripal no li posaran cap medalla... però a ses nines els agradarà més.

S'altre Vicenç, en Viulfí, mos ne contà de rases i a caramulls. Ell no s'ha aprimat, el trobàrem igual que antes, se coneix que fa un bon cap de taula. Aquest no havia pujat ni un dia de tot s'estiu i per no perdre-li ses fesomies hem hagut d'anar a veure'l a sa platja de Cala Agulla. Per cert, quan hi anàrem mos va fer notar que hi havia una putada de famelles que es torraven, i noltros pensàrem que què punyetes havien de fer de torrar-se amb lo bones que deuen ser crues. I ja veis que sols ho suposam que deuen ser bones, perquè no es pot dir que ho sapiguem; mos ho pensam només, perquè no estam per anar a espipellar a taula d'altri quan mai no mos hem acabat es menjar de ca nostra. I en Vicenç mos va contar també que no sols es torren de dia, que ara també s'ha posat de moda de torrar-se a sa claror de sa lluna, i fins i tot quan no fa lluna també hi sol haver molts de llunàtics que se'n van ben torrats. Marededeueta del Sant Roser! N'hi ha que, amb sa companyia que duen... n'arregussen d'arena amb sos peus.

Un que també mos ha comparegut i que estava de vacances per sa Font de Sa Cala és en Mateu Matevet. Per allà baix s'assolellava i regava es jardins a ses estrangeres. Convendria que en Mateu passàs per sa Costa de Ca'n Capet a veure en Jeroni Jeroniet i li posàs es frens a punt, perquè quan s'enfila no hi ha qui l'aturi i amb un quatre i tot té dallons de prendre un retruc o fer-ne sis més amb vint-i-cinc dins ses mans. I envidiar en fals? D'això no en parlem, amb so deu i s'onze d'espases li basten per fer-ne un altre.

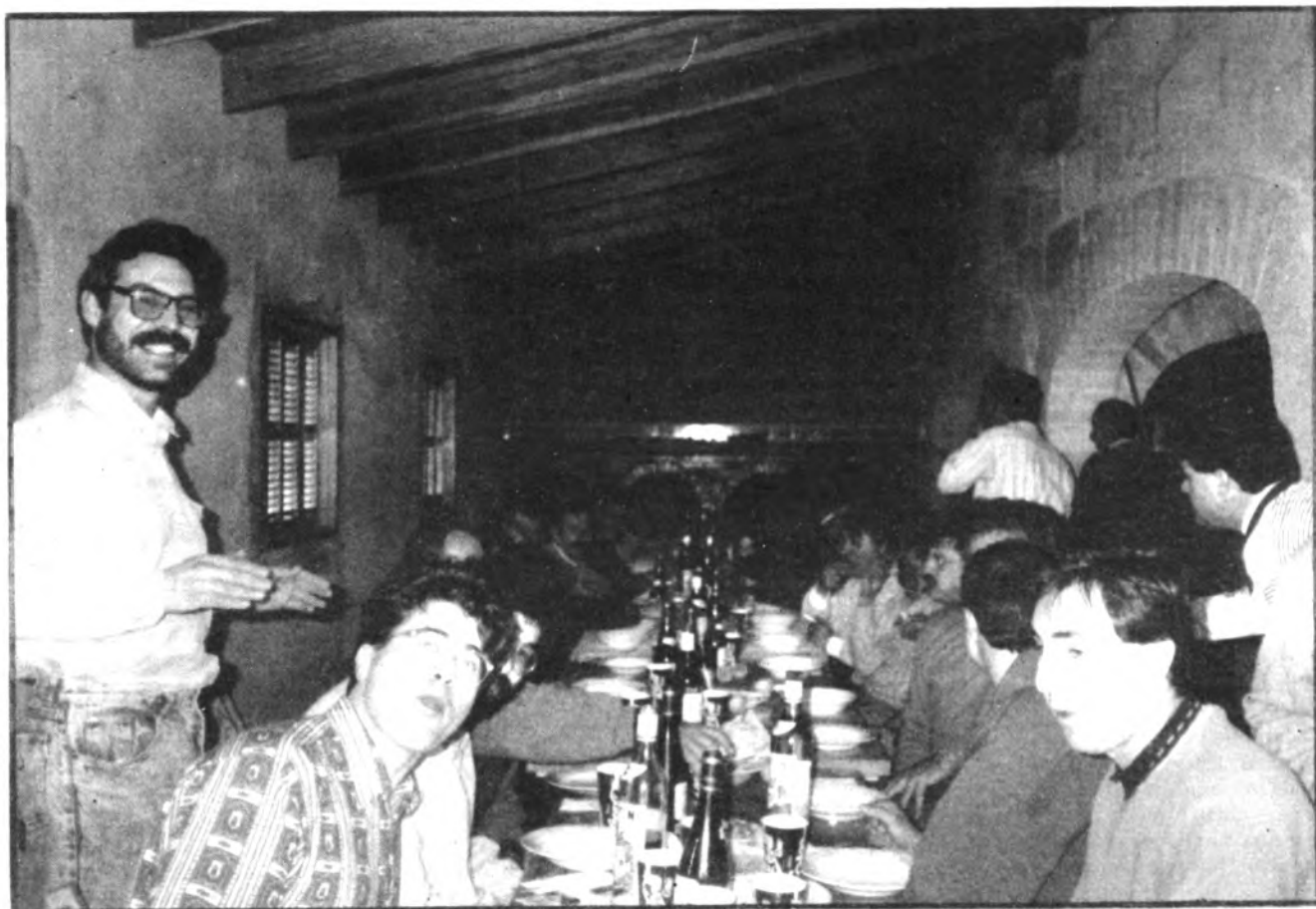
En Miquel Flaquer i en Pedro Font ja mos han tornat pujar de per Cala Mesquida i vos dic que... o bé s'han entrenat per allà baix o duen sort. Enguany en saben més que l'any passat.

I en Jeroni Caragol? Fent es santo-baixo, sa jornada intensiva que ha fet aquest estiu no li ha anat gens malament. S'altre dia sentiren en Pedro de Na Vellea que comentava amb en Manolo Ruiz cosa d'es dos Jeronis, en Jeroni Caragol i en Jeroni Jeroniet, i li deia en Pedro a n'en Manolo: Manolo, si no mos deixondim, aquest hivern pareixerà que feim es Curs Preliminar de Truc a devora ells.

On no enviden en fals és per So Na Moiana de La Tripal, sa finca que en Damià de Ca'n Patilla els hi cuida ses estones perdudes perquè la trobin ben arreglada. Ara, a n'en Damià li ha pegat sa brusca de fer de Pedro Picapiedra, començant per ses taules que li han quedat d'allò més bé. Ha tengut gust i paciència. Se coneix, amb lo que mos fa a sa finca, que mos vol fer sa boca dolça perquè el convidem a dinar a ca seva.

I sigui sa boca dolça, o sigui agra... quin cap de taula fan aquests que sempre seuen davant es portal! Vos dic que els hi ret fer passar gènere per sa canonada de davall sa barra, ¿Eh Fernando, Jeroni, Agustí, Colau, Jaumet...? ¿Que t'entrenes per la Casa del Mar? Lo que és "tierra adentro", te menges sa corna, sa carn, xupes ets ossos, te refegeixes... Es dia de ses porcelles feren colló. Val la pena ser-hi per veure'ls menjar, Marededeueta del Sant Roser! Es dia que es "trio lleva-fam", en Juanito, en Jaume i en Joan, que tenen més jotes que ets aragonesos, es passin p'es cap de donar ferro de fogó, també se'l fotran. Sa veritat és que ets altres no hi anam per mirar, què hem d'anar a discutir, qui més qui manco està ben entrenat i s'ha de veure sa gent com mou sa gargamella.

A sa darrera reunió de sa junta de La Tripal no se va parlar de fregalls ni de detergents, perquè digueren que hi havia una sollicitut d'escurador per anar a So Na Moiana. Aquest aspirant només demana: descansar de dia i dormir de nit. Se coneix que aquest bergant és molt detallista i té bon ull; li agrada molt veure fer feina a n'ets altres, encara que ell diu que és molt fener. Diu que quan en vegis un que descansa sempre li has d'ajudar. I es deport? Es deport el fa tornar boig, s'exercici l'entusiasme. Ha començat p'ets escacs, practicant a ca seva, i venga reina per amunt i rei per avall. Això sí, a n'es menajr no li dóna cap importància: arrò sec li basta menajr-ne tres pics per setmana; llagosta només en vol es diumenges i festes de guardar, i també es divendres per no caure en sa tentació de menjar porc (de sa llagosta vol sa part d'enmig, ja que guies, cames i closques no li agraden massa); ses llegums no li cauen bé; arròs brut li agrada molt fer-lo net un pic per setmana, sense massa noses, sols una mica de conill, un poc de pollastre de fora vila, costelleta de porc, colomins, un parell d'esclatassangs, quatre ocellons... en fí, que no importa que tengui massa cosa; es fideu li fa son; arròs amb peix en menja es divendres i es dilluns, per desembafar, es brou prim i sense "estorbos", a base de cap roig, aranyot de cap negre, gall, un parell de cornets i qualque cranc, si pot esser gamba de sa grossa i, això si que no vol que hi falti, sípia a voler, i si a més hi poden posar cranca o cigala encara molt millor; diu que s'amfós en es forn també li agrada una mica; es puré l'embafa i no en vol ni sentir parlar, i s'ensalada li fa fer badalls i no es vol exposar

a esqueixar-se sa boca. Així que només menja això que vos he dit, acompanyat d'escaldums, un dia, de bollit de peix, es dia de s'arròs, o d'una mica d'estufat de vedella, en tot cas. Es vespres, per no carregar massa, li pega de porcella es dimarts, dijous i dissabtes; també sol repetir de frit de freixura, en canvi an es consomé encara no li ha agafat es gust; xot an es forn sí que en menja i frit de matances, també perquè és una cosa molt tradicional que diu que no s'ha de perdre; es pancuit li fa agrura, en canvi es bacallà an es forn li lleva sa son si en menja a voler. S'aigua li fa singlot, no així una botella de vi bo per menjada, que l'ajuda a fer sa digestió.

Sa lletra menuda de sa sollicitud no la mos llegiren, però trobam que hi haurà una feina-da només per escurar lo que ell embruti.

Mos han contat que es dissabte de Ses Verges sa Coral S'Alzinar va fer un dinar a sa finca de La Tripal de So Na Moiana i que dos d'es mestres de cuina de La Tripal, concretament en Jaume Pereandreu que cante amb sos tenors, i en Joan Llabata que canta amb sos baixos, feren uns fideus que tothom se'n va llepar es dits i una llampugada que va fer colló. En Pedro de Son Jaumell, que també canta amb sos tenors, va deixar constància de sa seva condició de membre fundador de La Tripal; en Vicenç de Ca'n

Mestre, que canta amb sos baixos, de fer dinar res de res, però de dinar... On se deu entrenar aquest? En Toni Pintor, un altre tenor, va menjar tot lo que li tocava... i en Tòfol de Ca Ses Petites, de sa corda d'es baixos, va demostrar que està en condicions de presentar sollicitud a La Tripal en qualsevol moment; en Joan Mengol i en Miquel Lliteres, ambdós tenors, no pogueren fer lo d'en Pedro Escolà i en Tomeu Sancho, baixos, els quals quan importa fan lo que toca i inclinaren sa balança cap a sa seva corda; n'Andreu Gutiérrez, tenor, menjà però no engreixarà, en canvi Es Maletèr, baix, menjà però no s'aprimarà.

N'Elionor, sa directora, no va quedar gens malament, però de ses dones vos ne parlarem en es pròxim dinar que faci sa Coral. Totes elles s'acabaren sa platetada de fideus, i llampuga... sort que es qui la va comanar sabia de què anava, que si no... I de dolç, bono, n'hi hagué que en menjaren el doble que cap home. Però, ja deim que de ses dones en parlarem en es pròxim dinar.

I ara vos ne contarem una de La Tripal Antiga.

Com sabeu, es lloc de naixement i primer centre de reunió de la Tripal Antiga, allà devers l'any 1915, va esser es casinet de Ca'n Pere Joan Bibí, d'es teatre d'es carrer Nou. Madò

Francisca, sa seva dona, era swa que se'n cuidava que aquelles maressers i aquells menestrals s'hi trobassin bé; tenia un allotell que feia de mosset, tant en es casinet com a sa barberia que també hi havia, a n'aquell allot li deien Pep Cetre i ja de jovenet era molt trempat, i més que ho va esser tant com tornar gran. En Pep Cetre va arribar a esser un d'ets homes més populars que hem tengut en es poble i un dia vos contarem qui va esser ell ja que noltros presumim de sebre-ho.

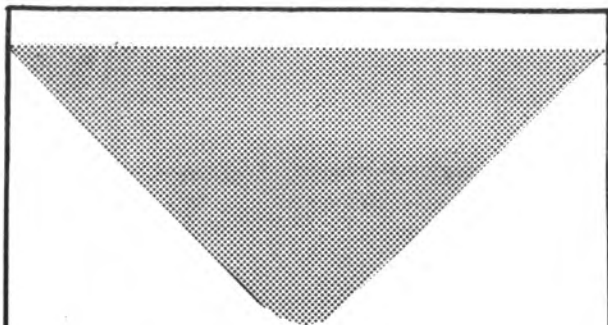
Devia esser un dematí qualsevol, devers l'any 44 o 45, que an es casino de Ca'n Patilla hi havia una taulada formada p'en Llorenç Niu de na Maria Veguera, en Joan Ros de na Lluïsa, en Jeroni Maletet de n'Antònia Moma, en Jeroni Jeroniet de sa costa de Ca'n Capet, en Biel de Sa Creueta de na Cosseta, i en Pep Cetre de na Bibina. Es casiner era en Jeroni Coves, es vell, i va comentar que segons es deia p'es poble encara vendria més fam que sa que ja passaven i que ses remors deien que es llevarien ses cartilles de racionament, cosa que no agrada-va a ningú. Amb això, en Pep Cetre, que no dormia a sa palla, digué: A jo i a n'en Llorenç Niu no crec que mos la llevin -i girant-se cap a n'en Llorenç li enflocà- Tu i jo anirem a Ca'n Miquel Coix i mos farem fer una foto en calçons de devall, ¿tu que en duus? Sí -li respongué s'altre- Idò jo en manllevaré uns per retratar-me. En tenir sa foto l'enviarem a Madrid, a n'en Franco, i ja ho veuràs Llorenç, n'estic segur, en Francisquet quan mos veurà, si és que en Miquel Coix mos treu naturals, es pensarà que és propaganda de fideus i no tan sols no mos llevaran sa cartilla sinó que mos augmentaran sa ració, ja ho veuràs Llorencet.

En Pep Cetre havia estat membre de La Tripal des d'es primer moment fins a l'any 36, que va esser quan tots ets homes joves d'es poble se n'anaren d'excursió sense necessitat d'agència de viatges, i s'eixida va durar fins a l'any 40. Per destràcia n'hi va haver que no tornaren i an es que tornaren, tant si venien d'una part com si venien de s'altra, a quasi tots els hi podien fer una radiografia amb es cremalló d'un cigarret.

En aquella taulada de Ca'n Patilla se'n parlava també de La Tripal i de ses seves bauxes, però tot allò ja era història. Es pa blanc d'abans d'es sarau s'havia convertit en pa de blat de moro i gràcies. An es qui li regalaven una rajada grossa després no tenia oli per fregir-la ni pa per menjar-se-la. A qualque ex-membre de La Tripal, i an es que no ho havien estat lo mateix, els hi sobrava correja i qualcun li sortien fils d'aranya p'es forat d'es trons.

Devers l'any 45 en Pep Cetre ja era un home ben madur, però magre com sempre, i si no l'havien pogut fer engreixar en ets anys gloriosos de La Tripal, podeu suposar que manco va augmentar en ets anys de sa fam, si és que encara no va minvar i tot. Un dia mos contava, en Pep Cetre, que això de sa magror li venia de quan mamava ja que sa mare era dida de sis i ell sempre mamava es darrer. "Se veu que moltes vegades només xuclava aire", solia dir.

TRIPERO

AQUEST NÚMERO L'HEM FET:

Joan Nebot
 Mari-Germa Melis
 Joana Colom
 Maria Vives
 Pep Terrassa
 Llucià Sirer
 Mª Antònia Nadal
 Jaume Fuster
 Ani Muñoz
 Antoni Amorós
 Gabriel Torres
 Antònia Vila
 Gabriel Flaquer
 Antònia Garcia

BOLLETÍ DE L'OBRA
 CULTURAL BALEAR

Capdepera - Cala Rajada

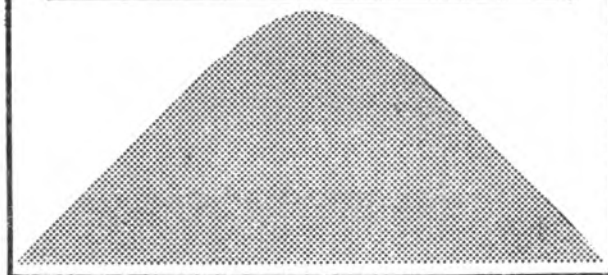
OCTUBRE-NOVEMBRE 1990

Via Joan Carles I, s/n
 Capdepera

Dipòsit Legal: 197/80

Imprimeix:
 APOSTOL Y CIVILIZADOR, Petra

Els articles publicats en aquesta
 revista expressen únicament
 l'opinió dels seus autors

TURISME TERMINAL

- 0 -

CALA RAJANDIA és l'aportació del municipi de Capdepera al projecte MALLORQUILANDIA, ja explicat a grans trets en un número anterior d'aquesta mateixa revista.

- I -

Hom calcula que la població, un cop culminat el pla, giri entorn dels 25.000 habitants, dels quals uns 17.000 seran el suport humà de la nova estructura turística. La resta seran residents estrangers, la majoria d'edat avançada, que gaudiran d'una segona residència entre nosaltres.

Les places turístiques arribaran a les 40.000. La densitat de població de 448 habitants/Qm², que augmentarà a 1.165 habitants/Qm² en plena ocupació hotelera, és una dada que ens permet copsar les possibilitats de desenvolupament del model.

- II -

"On neix el sol de Mallorca
vostè pot fer-hi el darrer sospir"

En front de la cada vegada més forta competència turística internacional, de la degradació ambiental de l'Illa, de les noves necessitats dels demandants de destins turístics, en fi, de l'esgotament del model de creixement turístic quantitatiu i de masses "...s'imposa la necessitat d'un canvi d'orientació del sector que permeti assolir noves metes amb ànims renovats...", segons paraules del cap del Directori Turístic a la recepció anual d'empresaris turístics, en l'edició de l'any passat. (1)

L'eslògan publicitari que encapçala l'apartat compendia perfectament la nova filosofia turística de CALA RAJÀNDIA.

El TURISME TERMINAL (T.T.) és l'elecció de l'empresariat local, realzada pels poders públics i assumida com a model social per la població.

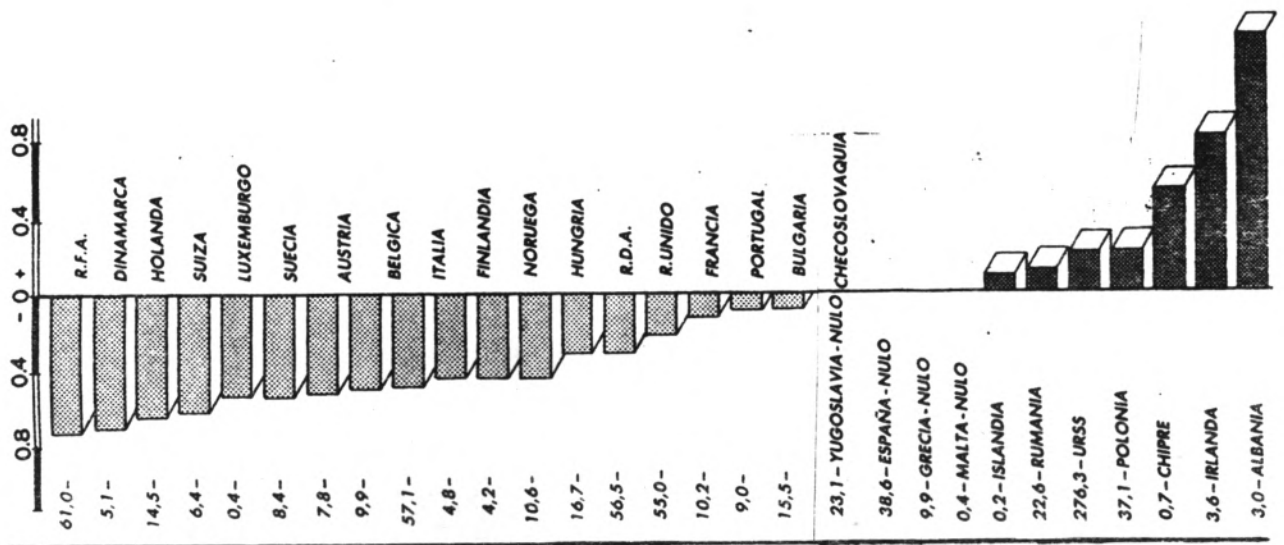
- III -

"Especialmente en las grandes ciudades industriales
una creciente mayoría parece descontenta,
incluso atribulada. Ya nadie quiere ser enterrado allí" (2)

Resumim les idees centrals del darrer estudi d'IMPACTES DELS CANVIS DE REQUERIMENTS DE LA DEMANDA TURÍSTICA (I.C.R.D.T.) (3).

- La societat europea desenvolupa una cultura cada vegada més complexa, sofisticada i espatarrant que, turísticament, es tradueix en canvis en la composició de les necessitats vacacionals. S'imposen modificacions radicals per part de l'oferta per tal d'adequar-se a les noves exigències.

- L'envelliment de la població europea és una dada demogràfica bàsica a l'hora d'estudiar alternatives.

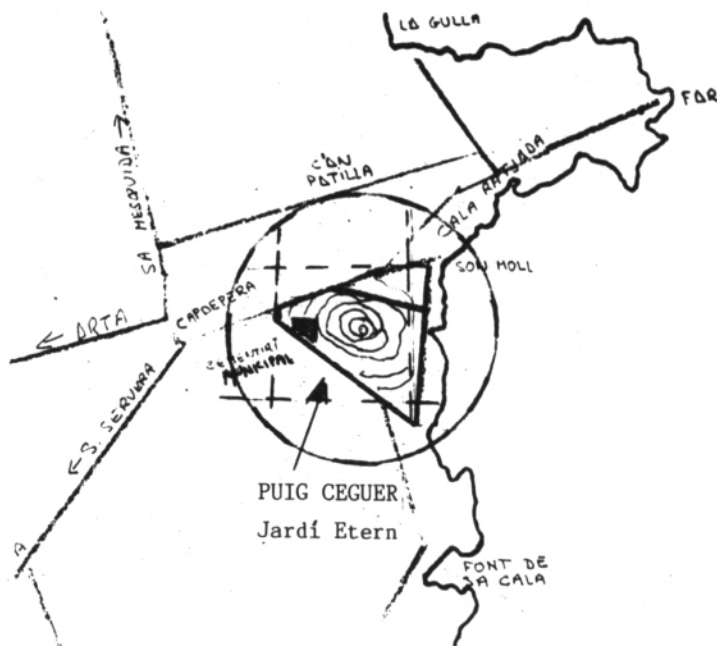
Taxe de reemplaç generacional a Europa. Dades 1994

segueix...

- L'eclosió religiosa, d'una o altra manera, influeix en el tractament del problema de la vida i el més enllà. Una explotació correcta dels sentiments que l'envolten permet el desenvolupament d'una renovada indústria turística.

- IV -

La base territorial en què s'assenta el turisme de sol la constitueixen les platges-solàrium de L'Agulla, Son Moll, Font de Sa Cala, Canyamel i Sa Mesquida, amb una superfície total que sobrepassa els 100.000 m². La base material del T.T. (Turisme Terminal) és el Puig Ceguer, d'uns 80.000 m² de superfície.

La urbanització del Puig Ceguer, respectant el medi ecològic, i la seva conversió en un espai ajardinat li donarà les característiques necessàries per convertir-se en el magnífic jardí de repòs "SWEETS DREAMS 0".

La infraestructura vial consisteix en la millora, prevista per l'Ajuntament, de les carreteres que envolten el Puig i places de pàrking a cadascuna de les quatre portes d'entrada al recinte. A més, la construcció d'un petit aeròdrom a Son Cuera permetrà, principalment, el trasllat de cadàvers.

- V -

SWEETS DREAMS ® és el nom internacional amb el qual es comercialitzaran tots els productes i serveis de CALA RAJANDIA. Està enregistrat i és sinònim de garantia i qualitat, i a més està recolzat per un dels primers consorcis d'assegurances europeu.

Les directrius bàsiques de SWEETS DREAMS ® són ecumenisme, discreció, respecte absolut a les creences del client en tot allò relacionat amb el ceremonial i formes de sepultura, garantia de la inviolabilitat de les tombes i un servei informatitzat de manteniment, d'aniversaris i commemoracions.

Els edificis seran els adequats als serveis oferts, seguint la més alta tecnologia disponible en el mercat per al tractament de difunts (maquillatge, vestimenta, embalsamament, cremació, congelació, transport, etc.)

SEETS DREAMS ® incorpora el Cementeri Municipal de Capdepera a la seva organització, garantint els drets adquirits dels actuals propietaris i atorgant facilitats d'adquisició als residents inscrits en el cens municipal, segons document signat per l'Ajuntament de Capdepera i T.T.S.A.

SWEET DREAMS ®, preocupada per la cultura i volguent-se integrar, com un membre més, a la comunitat local, ha arribat a un acord amb el Centre Ciclista Banda de M. de C. i l'Ajuntament per tal de patrocinar el Concurs Internacional de Bandes de Música, amb menció especial a l'apartat de marxes fúnebres.

- VI -

L'empresariat hotelier haurà d'emprendre un seguit de reformes a l'efecte d'adequar tant els edificis com l'organització a les necessitats plantejades per la nova modalitat turística. Un acord amb la Conselleria de Turisme fa possibles un línies de crèdit creades a tal fi.

La remodelació física abolirà les barreres arquitectòniques que dificultin la normal mobilitat de persones d'edat avançada o impedides. La creació de sales destinades a revitalització corporal, com són saunes, piscines climatitzades, gimnassos, així com dispensari i consulta mèdica, seran indispensables.

L'organigrama hotelier incorporarà equips mèdics geriàtrics i d'assistència primària. Contarà amb la col.laboració de gabinets psicològics especialitzats en la problemàtica de la tercera i quarta edats, tractament de malalts terminals, etc.

Els cuiners s'hauran de posar al dia mitjançant els corresponents cursos organitzats per l'IFP (Institut de Formació Professional) i l'Ajuntament, a fi de poder oferir els règims adequats a la nova clientela. L'assistència a aquests cursos serà obligatòria i es lliuraran els corresponents diplomes acreditatius.

segueix...

L'estada mitja passarà de les dues setmanes actuals als dos-tres mesos, més adequada a les característiques de la nova clientela.

No cal esmentar que tendran una alta valoració la tranquil·litat, el silenci (insonorització d'habitacions), el tracte reverent, la discreció i la simpatia. Això fa referència tant a l'establiment hotel·ler com a l'entorn urbà.

- VII -

L'oferta complementària experimentarà un tomb espectacular. Les distintes religions obriran sucursals per dispensar els darrers serveis espirituals als seus feligresos. Possiblement rivalitzin en la construcció i decoració d'edificis religiosos amb el que això pot suposar per al sector de la construcció, motor de l'economia.

Així mateix, els principals centres hospitalaris europeus obriran consulta a CALA RAJANDIA per tal de garantir la continuïtat del tractament mèdic als seus pacients.

Igualment, les cases d'assegurances establiran oficines. De la mateixa manera proliferaran les notaries per tal de documentar les últimes voluntats.

El sector de la restauració es transformarà granment. Als cuinòlegs se'ls exigiran coneixements en dietètica i els menús seran els adequats a les necessitats nutritives de les persones majors.

De funeràries n'hi haurà a dojo. Els actuals "souvenirs" es reconver-tiran i oferiran taüts, sudaris, ciris, corones mortuòries i d'altra parafernàlia fúnebre.

La fusteria especialitzada, marbreries i escultors són sectors en auge. Els apotecaris continuaran fent l'agost.

- VIII -

Seria convenient que tant membres del Patronat de Turisme com de l'Associació Hotelera acudissin a Dusseldorf-91, on cada dos anys té lloc l'única fira internacional de serveis funeraris d'Europa. També a Girona "Funeràlia" reuneix uns 150 expositors especialitzats. Convé entrar en matèria com més prest millor a fi de planificar convenientment fins a l'últim detall. (4)

-
- (1) Discurs pronunciat per Jacinto del Barrio, cap del Directori Turístic, el 23 de novembre de l'any passat en el Palau de Congressos.
 - (2) INFORMES TURISTICOS. ESTUDIO DE OFERTA, ICRDT/4. Edita: Conselleria de Turisme.
 - (3) ERNST JÜNGER. El problema de Aladino. Cátedra, 1987.
 - (4) llucià sirer i fuster.

ALGUNES REFLEXIONS EN VEU ALTA

En el programa de mà del primer concert de l'Orquestra Simfònica de les Balears, el concert de presentació el passat setembre, Biel A. Vich ens feia un repàs sobre els darrers trenta anys de simfonisme a Mallorca. Ekitai-Ahn, naturalment, en fou un dels més clars protagonistes.

I és que el director coreà mantingué viu el foc simfònic a l'illa. Més diria encara, féu possible que aquest foc anàs creixent, lentament però ferma. I a partir d'ell, tot un procés fins arribar al que tenim actualment, que no és poc: una orquestra professional a les Illes. Molts són els noms que ho han fet possible i que podria anomenar. No ho faré d'una forma exhaustiva. Però gràcies a tot un bon grapat de professionals i aficionats, hem arribat a aquest punt i seguit.

No crec, però, que la nostra orquestra sia la millor del món. Seria una pretensió massa gran. Ni com a gerent ni com a aficionat puc caure en tal orgull. Però el que sí crec és que tenim una bona orquestra. Un grup simfònic que pot complir perfectament la seva tasca: Per una banda donar a conèixer el repertori tradicional des del Barroc fins al segle XX, i per altra mostrar els nostres valors musicals,

tant d'intèrprets com de compositors. Aquests dos punts marquen el repte que l'orquestra s'ha proposat. I tira tira anirem caminant vers ells.

Parlava al començament de la figura d'Ekitai-Ahn. Permeteu-me que agafi novament el fil i des d'aquesta plana recordi el mestre. No el vaig conèixer personalment (quan ell morí -aquest setembre en fa vint-i-cinc anys- els meus tarannàs anaven per altres indrets no musicals), però la seva imatge sempre se m'ha aparegut com la d'un home bò i un músic sensacional. Idees formades a partir de comentaris de persones que treballaren amb ell (músics de l'antiga Orquestra Simfònica de Mallorca) i sobretot a partir de la lectura del volum "Mallorca i Ekitai-Ahn", de Lolita Talavera i publicat per l'Ajuntament de Palma ja fa un grapat d'anys.

I la nostra orquestra, reconeixent la tasca del músic, inicia la temporada 90-91 el 28 de setembre amb una obra del mestre coreà i que ell presentà diverses vegades amb la "seva" orquestra: la transcripció d'una Tocata de BACH. Una bona manera de tornar-lo a tenir present.

PERE ESTELRICH I MASSUTÍ

Imatges

